

ผลงานการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อเรื่อง : การสังเคราะห์องค์ความรู้จากโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG MODEL ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาวศศิวิมล กาหลง

ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษา ชำนาญการ สังกัด : สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ที่มาและความสำคัญของปัญหา :

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) สอดคล้องกับแผนแม่บท BCG Economy Model ของรัฐบาลไทย (พ.ศ. 2564-2569) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านอาหาร การท่องเที่ยว และวิทยาการสุขภาพ ภายใต้ความเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล ด้วยการบูรณาการศาสตร์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาจะเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการใช้เป็นกรอบทิศทางและแนวทางในพัฒนาที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนให้การดำเนินการในภารกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง 5 ประเด็น โดยยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นมีเป้าหมายในการพัฒนาคือ เชื่อมโยงรูปแบบ BCG เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่สากลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ :

1. เพื่อถอดบทเรียนการจัดทำโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกับการเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG MODEL ด้วยกระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) :

1. บ่งชี้ความรู้ โดยระบุประเด็นในการจัดการความรู้คือ การจัดทำโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG
2. แสวงหาความรู้ โดยการ ถอดบทเรียนจากการจัดทำโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น กับโมเดลเศรษฐกิจ BCG จากผู้ดำเนินงานมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. จัดระเบียบความรู้ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับ โมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่

เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)

4. สังเคราะห์องค์ความรู้โดยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG และ SDGs เพื่อสรุปประเด็นองค์ความรู้ที่จำแนกได้เป็นกลุ่ม
5. การเข้าถึงความรู้ โดยสรุปและนำเสนอเป็นอินโฟกราฟฟิกประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ในแต่ละเรื่อง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม (องค์ความรู้จากการดำเนินงาน)
6. การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนความรู้ ผ่านกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยน เวทีนำเสนอผลงานทางวิชาการ การจัดนิทรรศการนำเสนองานประจำปี รวมถึงแลกเปลี่ยนผ่านกิจกรรม Good Practice
7. การเรียนรู้ สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเกิดผล ขยายผลสู่ชุมชน เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับบริบทใหม่

เครื่องมือหรือกิจกรรมที่ใช้ :

1. ใช้แผนที่ผลลัพธ์ (outcome mapping) เป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบแนวคิดของสังเคราะห์พิจารณาข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์จากกระบวนการ
2. ใช้กระบวนการถอดบทเรียน เพื่อดึงความรู้และประสบการณ์ในตัวบุคคล นำมาเป็นข้อมูลในขั้นตอนกระบวนการ โดยจัดกิจกรรมถอดบทเรียนในหัวข้อมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกับการเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น :

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยครอบคลุม 10 โครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มองค์ความรู้หลัก ได้แก่ (1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (2) การจัดการทรัพยากรในภาคเกษตร (3) การแปรรูปผลผลิตเพิ่มมูลค่า และ (4) การส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่น โดยแต่ละกลุ่มมีความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อย่างเป็นรูปธรรม และมีความสอดคล้องกับแนวคิด BCG Economy อย่างชัดเจน โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) โครงการต่าง ๆ ใช้ทรัพยากรชีวภาพที่มีในท้องถิ่น เช่น พืชสมุนไพร ใบไม้ เปลือกไม้ หรือผลผลิตเกษตร มาเพิ่มมูลค่า ผ่านการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องสำอาง อาหารปลอดภัย และสินค้าเชิงวัฒนธรรม
- 2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หลายโครงการเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลด

การสูญเสีย และนำของเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ เช่น การใช้เศษพืชเป็นปุ๋ยหมัก การใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำ และการสกัดสารจากผลผลิตตกเกรด

3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) โครงการส่วนใหญ่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมกิจกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และงานหัตถกรรมจากวัสดุธรรมชาติ

การสังเคราะห์องค์ความรู้พบว่า โครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้ ทั้งหมด 11 เป้าหมาย ได้แก่ SDG 1 จัดความยากจน SDG 2 จัดความหิวโหย SDG 6 การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน SDG 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ SDG 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน SDG 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ SDG 11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน SDG 12 การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน SDG 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ SDG 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน SDG 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแสดงถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

บทเรียนที่ได้รับ/ข้อเสนอแนะ :

1. เกิดกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการบริการวิชาการภายใต้บริบทของโมเดล BCG ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการประเมินหรือนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นๆที่มีความใกล้เคียงกันได้

2. ได้องค์ความรู้ที่สามารถต่อยอดเป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา หรืองานวิชาการที่เน้นการบูรณาการ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือออกแบบโครงการบริการวิชาการในอนาคตให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ชุมชนเป้าหมายได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มมูลค่า และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน แกนนำ และกลุ่มอาชีพในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

4. ผลผลิตและของเหลือใช้ในชุมชนถูกแปรรูปและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดยุคใหม่ ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมพื้นฐานในระดับท้องถิ่น และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในรูปแบบใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มแต่นำการใช้ทรัพยากรเดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุด